Ulazak RH u EU i utjecaj promjene carina na vanjskotrgovinsku razmjenu

Vuko, Filip

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:625602

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

ULAZAK RH U EU I UTJECAJ PROMJENE CARINA NA VANJSKOTRGOVINSKU RAZMJENU

Mentor: **Student:**

Dr.sc.Blanka Šimundić **Filip Vuko**

Split,rujan,2017

SADRŽAJ

1. UVOD 3

1.1.Definicija problema 3

1.2.Ciljevi rada 3

1.3. Metode rada 4

1.4. Struktura rada 4

2. POJAM VANJSKE TRGOVINE I OBLICI VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE 5

2.1 Reeksport 6

2.1.1. Poslovi neizravnog i izravnog reeksporta 7

2.1.2 Reeksportni posao u svoje ime i za svoj račun 8

2.2Uvoz 9

2.2.1. Redovni uvoz 10

2.2.2. Uvoz putem neizravnog opunomoćenika 10

2.3.Izvoz 11

2.3.1. Faze izvoza 12

3. CARINE 15

3.1. Carine prije EU 15

3.1.1. Utvrđivanje carinske osnovice 16

3.1.2. Pravila u načinu obračuna carina 18

3.2. Carine nakon ulaska u EU 19

3.2.1.Carinska unija 19

3.2.2.Prilagodba hrvatskog carinskog sustava europskom carinskom sustava 19

4. UTJECAJ PROMJENE CARINA NA UVOZ I IZVOZ NAKON ULASKA RH U EU 22

4.1.Uvoz i izvoz u RH prije ulaska u EU 23

4.2. Propisi koji su se počeli primjenjivati ulaskom RH u EU 25

4.2.1. Stope carine pri uvozu iz trećih zemalja 25

4.2.2. Preferencijalne mjere 25

4.2.3. Mjere u okviru carinske unije 26

4.2.4. Izuzeća od plaćanja carine i tarifne suspenzije 26

4.2.5. Mjere zajedničke trgovinske politike 27
4.2.6. Mjere zajedničke agrarne politike 27
4.2.7.Netarifne mjere 28
4.3.Uvoz i izvoz u RH nakon ulaska u EU 30
Udio izvoza u ukupnom izvozu RH je ispod prosjeka. Sa mjerama poticanja izvoza EU prema RH izvoz RH je na dnu ljestvice članica Unije. 31
ZAKLJUČAK 32
POPIS LITERATURE 33
POPIS SLIKA 34
POPIS TABLICA 34
SAŽETAK 35
SUMMARY 36

1. UVOD

S obzirom na stupanj globalizacije kojim je omogućen brz razvoj na području transporta i komunikacija vanjska trgovina dosegla je veću važnost u gospodarstvu svake države. Tema ovog završnog odnosi se na važnost vanjsko- trgovinske razmjene u nacionalnim gospodarstvima i na globalnoj razini, te utjecaj promjene carina ulaskom RH u EU kao i specifičnosti ekonomske politike RH.

1.1.Definicija problema

Pod segmentima vanjskotrgovinske razmjene RH podrazumijevamo uvoz, izvoz te reeksport robe. Ulaskom RH u EU dogodile su se promjene na području vanjskotrgovinske politike od 01.07.2013. RH obvezala na primjenu Zajedničke trgovinske politike EU. Ovom politikom su svi hrvatski zakoni i propisi u vanjskotrgovinskoj politici prestali važiti. Pristupanjem RH EU, stavili su se izvan snage svi bilateralni i multilateralni ugovori o slobodnoj trgovini koje je sklopila RH, a od kojih je posebno važan CEFTA. Kao problem istraživanja ovog završnog rada je utjecaj pristupanja RH EU na neto vanjskotrgovinsku razmjenu RH.

1.2.Ciljevi rada

Cilj rada je analizirati trendove vanjskotrgovinske razmjene prije i nakon ulaska RH u EU. Ostvarivanjem ciljeva rada postići će se svrha, a koja se ogleda u prikazu efekata pristupanja RH EU na segment vanjskotrgovinske razmjene RH. Metodom komparacije usporedit će se trendovi u vanjskotrgovinskoj razmjeni i donijeti zaključak/ci o efektima pristupanja RH u EU u području međunarodne trgovine robama i uslugama.

1.3. Metode rada

Kao metode ovoga rada koristit će se metodu analize i komparacije za podatke o robnoj razmjeni prije i nakon ulaska RH u EU te će se spomenute podatke prikazati grafički i tablično.

1.4. Struktura rada

Završni rad s naslovom „Ulazak RH u EU i utjecaj promjene carina na vanjskotrgovinsku razmjenu“ strukturno je podijeljen u pet tematski međusobno povezanih dijelova.

U prvom dijelu, „Uvodu“, određen je problem i predmet rada, postavljeni su svrha i ciljevi, navedene su metode koje si korištene prilikom istraživanja te sažeti prikaz strukture rada.

U drugom dijelu pod naslovom „Instrumenti vanjskotrgovinske politike“ navedeni su i objašnjeni najvažniji instrumenti vanjskotrgovinske politike te način na koji oni utječu na inozemnu trgovinu zemlje.

U trećem dijelu pod naslovom „Carine“ kratko je pojašnjeno što su carine te kako su utjecale na inozemnu trgovinu prije ulaska RH u EU i nakon ulaska.

U četvrtom dijelu pod naslovom „Utjecaj promjene carina na uvoz i izvoz nakon ulaska RH u EU“ prikaza je vanjskotrgovinska bilanca uvoz i izvoza prije ulaska u EU te nakon ulaska u EU kao i propisi koji se primjenjuju ulaskom RH u EU,

U zaključku, kao završnom dijelu rada, izložena je sinteza cjelokupnog rada i istraživanja, te su navedene najvažnije spoznaje do kojih se došlo prilikom izrade ovog završnog rada.

2. POJAM VANJSKE TRGOVINE I OBLICI VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE

Vanjska trgovina je gospodarska djelatnost koja obuhvaća razmjenu robe i usluga s inozemstvom, odnosno sveukupnu razmjenu materijalnih i nematerijalnih dobara između zemalja.[1] Vanjskotrgovinska politika podrazumijeva određivanje carina i kvota koje utječu na uvoz i izvoz.

U zemljama postoje tri vrste čimbenika koji uređuju vanjsku trgovinu:

- **Državna tijela**, od kojih posebnu ulogu ima ministarstvo nadležno za vanjsku trgovinu, koje u suradnji sa ministarstvom financija te s ostalim ministarstvima predlaže mjere vanjskotrgovinske politike , nacrte zakona i odluka za reguliranje vanjske trgovine. Posebnu ulogu u uređenju i nadzoru međunarodnog prometa robe i usluga imaju državne banke i uprava carina.[2] Državna tijela predstavljaju ministarstva u RH koja zajedničkim djelovanjem pospješuju ekonomsku i društvenu sliku RH.
- **Drugu vrstu čine posebne misije, ustanove i asocijacije ili zajednice** čija je zadaća unapređivanje vanjske trgovine, analiziranje međunarodne trgovine, utvrđivanje rezultata poduzetih mjera i predlaganje novih mjera za poboljšanje položaja zemlje na svjetskom tržištu. Trgovačka misija sastavljena je obično od predstavnika nadležnih državnih tijela i predstavnika poslovnih krugova zemlje iz kojih misija dolazi, a zadatak joj je da se s predstavnicima druge zemlje dogovori o nizu mjera i sporazuma vezanih uz povećanje i poboljšanje postojećih međusobnih gospodarskih odnosa. Mješoviti savjeti imaju uži opseg djelatnosti sa zadatkom poboljšanja trgovinskih odnosa dviju zemalja. Strukovne komore, odnosno gospodarske komore(trgovačke komore,industrijske komore) i razna udruženja također razmatraju vanjskotrgovinsku djelatnost zemlje i daju odgovarajuće prijedloge temeljene na užim interesima njihovih članica.[3]
- Treću vrstu čimbenika čine **trgovačka društva** koja se bave izvozom i uvozom robe i usluga. To je najmasovnija grupa u koju spadaju proizvođači ili potrošači roba ili davatelji različitih usluga u vanjskoj trgovini,koji izvoz i uvoz robe i usluga mogu obavljati neposredno (u vlastitoj režiji, odnosno u svoje ime i za svoj račun), ili

[1] Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.3.
[2] Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.9.
[3] Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.9.

vanjskotrgovinske poslove obavljaju posredstvom raznih vanjskotrgovinskih posrednika(specijaliziranih vanjskotrgovinskih poduzeća).[4]

Sudionici vanjskotrgovinske razmjene su izvoznici i uvoznici. Uvoznici i izvoznici su trgovci koji da bi stekli status trgovca moraju biti u sudskom registru registrirani za obavljanje jedne ili više djelatnosti veletrgovine koju namjeravaju obavljati. **Izvoznik**je trgovac te druga pravna ili fizička osoba koja radi obavljanja registrirane djelatnosti izvozi robu iz zemlje. **Uvoznik**je trgovac te druga pravna ili fizička osoba koja radi obavljanja registrirane djelatnosti uvozi robu i usluge u zemlju.[5]

Neki od oblika vanjskotrgovinske razmjene su reeksport , uvoz, izvoz.

2.1 Reeksport

Bit reeksporta je u tome da domaći poduzetnik robu kupuje u inozemstvu i tu istu robu(pre)prodaje nekom drugom kupcu u inozemstvu. Na robu koja je predmet reeksportnog posla ne plaća se carina, što proizlazi iz činjenice da se ta roba ne pušta u slobodan promet u RH, nego je namijenjena ponovnom izvozu[6]

Za ovakve poslove bitno je sljedeće:[7]

- Da posrednik(reeksport) kupuje od prodavatelja iz druge zemlje robu za svoj račun i u svoje ime,
- Da je to za prodavatelja izvoz u zemlju posrednika
- Da posrednik prodaje robu dalje u svoje ime i za svoj račun kupcu u trećoj zemlji
- Da je takva nabava robe za kupca(iz zemlje namjene)uvoz robe iz zemlje posrednika(reeksportera)

[4]Andrijanić I., Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.9.
[5]Ibrišimović F., Barać Zdravka ,Vanjskotrgovinsko poslovanje:uvoz,izvoz,reeksport,carinski postupak:porez na dodatnu vrijednost. Zagreb: TEB-Poslovno savjetovanje, 2009., str.11.
[6]Ibrišimović F., Barać Zdravka ,Vanjskotrgovinsko poslovanje:uvoz,izvoz,reeksport,carinski postupak:porez na dodatnu vrijednost. Zagreb: TEB-Poslovno savjetovanje, 2009., str.125.
[7]Andrijanić I., Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.271.

U postojećim uvjetima svjetskog tržišta postoji više razloga zbog kojih se poslovni partneri odlučuju na reeksportne poslove u međunarodnoj razmjeni. Glavni razlozi su:[8]

- Razlike u cijenama određenih roba s obzirom na područje gdje se obavlja njihova kupoprodaja
- Razlika u carinskim stopama u odnosu na zemlju iz koje se roba uvozi
- Reguliranje vanjskotrgovinske razmjene robnim listama
- Utvrđivanje robnih ili deviznih kontingenata kojima se ograničava uvoz pojedinih roba na neko tržište ili s nekih tržišta

Po vanjskotrgovinskim propisima poslovi reeksporta svrstani su među posredovanje u trgovini s inozemstvom, ali ih uvjetno možemo nazvati poslovima reeksporta . Po odredbama carinskih propisa poslovi posredovanja u trgovini s inozemstvom svrstani su u poslove reeksporta, pa je tako po carinskim propisima vrsta vanjskotrgovinskog posla kod izvoza označena šifrom br. 13 koja glasi <<reeksport(posredovanje>>. Drugim riječima, carinski i vanjskotrgovinski propisi reeksporta i posredovanje u trgovini s inozemstvom označavaju kao isti posao, iako se u praksi koristi više izraz reeksport. Cilj je reeksporta ostvarit pozitivan financijski učinak od kupnje robe u inozemstvu i njezine daljnje prodaje u treću zemlju. [9]

2.1.1. Poslovi neizravnog i izravnog reeksporta

U **izravnu reeksportu** roba ne ulazi u carinsko područje RH, nego trgovac kupuje određenu robu u inozemstvu i tu istu robu neposredno (pre)prodaje u treću zemlju.Ovaj se oblik izravnog reeksporta kao kupoprodaje robe obavlja u inozemstvu, a poslovi

[8]Andrijanić I., Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.271-272
[9]Ibrišimović F-, Barać Z. ,Vanjskotrgovinsko poslovanje:uvoz,izvoz,reeksport,carinski postupak:porez na dodatnu vrijednost. Zagreb: TEB-Poslovno savjetovanje, 2009., str.125.

plaćanja(za kupljenu robu) i naplate(za prodanu robu) obavljaju se putem faktura i preko banaka ovlaštenih za poslove s inozemstvom.

Poslovi neizravnog reeksporta kod kojeg roba ulazi u carinsko područje RH, mogu se provesti na dva načina:u unutarnjoj i na graničnoj carinarnici. Kod postupka u unutarnjoj carinarnici nužno je da reeksporter posjeduje privatno carinsko skladište tipa <<D>> registrirano pri Carinskoj upravi RH, te da ima bankovnu carinsku garanciju kao jamstvo za namirenje carinskog duga. Carinsko skladište tipa <<D>> može biti registrirano samo za poslove reeksporta, tj. Za carinski postupak skladištenja(šifra 7100) i postupak ponovnog izvoza robe(šifra 3171), ali i za druge ili sve ostale dopuštene postupke u carinskom skladištu.[10]

2.1.2 Reeksportni posao u svoje ime i za svoj račun

Prije ugovaranja kupnje robe kod određenog proizvođača iz zemlje "A" i reeksportiranja te robe kupcu u zemlji "B" , reeksporter će najprije provjeriti situaciju na tržištu, odnosno postoji li odgovarajuća potražnja za robom koju namjerava reeksportirati i kolika se cijena za tu robu može postići na međunarodnom tržištu. Usporedno s istraživanjem mogućnosti reeksportianja, odnosno preprodaje robe, reeksporter će provjeriti i koliki mu rizici naplate prijete i može li se od tih rizika osigurati, jer ovaj posao namjerava obaviti u svoje ime i za svoj račun**.**[11]

Treba napomenuti da se u međunarodnoj praksi reeksportnih poslova plaćanje robe izvornom isporučitelju – proizvođaču robe ne obavlja uvijek prijenosom izvornog akreditiva, nego se otvara "Back-to-back" akreditiv(kontraakreditiv), kao posebna vrsta podakreditiva čije otvaranje ipak isključivo ovisi o volji nominiranje banke, jer ga banka može i ne mora otvoriti. U slučaju da je reeksportni posao bio planiran s privremenim uvozom strane robe na carinski teritorij zemlje reeksportera, s oplemenjivanja te robe, te naknadnim izvozom oplemenjene ili neoplemenjene robe kupcu u neku treću zemlju, tehnika ugovaranja i operativnog izvršenja takvog reeksportnog posla sastojala bi se,

[10]Ibrišimović F., Barać Zdravka ,Vanjskotrgovinsko poslovanje:uvoz,izvoz,reeksport,carinski postupak:porez na dodatnu vrijednost. Zagreb: TEB-Poslovno savjetovanje, 2009., str.125
[11]Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.489

praktično, iz dva dijela-jednog uvoznog posla i jednog izvoznog posla, koje bi pratila i dva kupoprodajna ugovora.[12]

2.2Uvoz

Uvoz znači kupnju robe i usluga u inozemstvu i plaćanje uvezene robe ili obavljene usluge inozemnim proizvođačima, odnosno davateljima usluga. Njime se osigurava nabava robe ili usluga koje se ne proizvode, odnosno ne mogu se osigurati u okviru nacionalne privrede.[13]

Uvozom se osiguravaju sljedeći ciljevi zemlje:[14]

- Nabava sirovina i reprodukcijskog materijala kojima se omogućuje proizvodnja i normalno funkcioniranje gospodarskog sustava
- Nabava robe široke potrošnje koje na domaćem tržištu nema ili je nema u dovoljnoj količini, čime se osigurava bolja opskrbljenost domaćeg tržišta
- Interventnim uvozom određene robe osigurava se potrebna ravnoteža robno-novčanih odnosa na domaćem tržištu, čime se neposredno utječe na onemogućavanje monopolističkih pozicija pojedinih proizvođača na domaćem tržištu
- Nabavom suvremene opreme i tehnologije omogućuje se izgradnja, osuvremenjivanje i proširenje kapaciteta za proizvodnju robe i pružanje usluga za koje u zemlji postoje povoljni uvjeti i mogućnost unosne proizvodnje
- Korištenje povoljnih uvjeta na svjetskom tržištu za kupnju određene robe u trenutku kad su na svjetskom tržištu ti uvjeti najpovoljniji, čime se pozitivno utječe na racionalno trošenje raspoloživih deviznih sredstava

[12]Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.491

[13]Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.6-256
[14]Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str.256.257

2.2.1. Redovni uvoz

Kod redovnog uvoza robe domaćih poduzetnika mora, osim ispunjenja većine osnovnih i dodatnih pretpostavki(vrste carinskih postupaka čl. 4 .st. I .t . 12. CZ-a), voditi računa o:[15]

- Da postigne što povoljniju kupovnu cijenu uvoznog proizvoda
- Da postigne što povoljnije rokove plaćanja uvezene robe te rokove isporuke uvezene robe,
- Da postigne što povoljniji paritet isporuke uvezene robe,
- Sa na vrijeme osigura sredstva za namirenje carinskog duga(carine, PDV-a)
- Da carinski dug plati u zakonskom roku

Potrebno je istaknuti da roba koja se uvozi u RH mora ispunjavati određene uvjete, tj. Mora zadovoljavati propisane norme o stavljanju robe u promet ili uporabu na hrvatskom tržištu. Mora udovoljavati zdravstvenim, veterinarskim i fitopatološkim ispravnostima prema uvjetima koji su propisani u RH.[16]

2.2.2. Uvoz putem neizravnog opunomoćenika

Carinski zakon u svojim odredbama ne određuje pojam uvoznika i izvoznika nego se koriste sljedeći pojmovi:[17]

- Deklarant- osoba koja podnosi carinsku deklaraciju u svoje ime ili osoba u čije je ime carinska deklaracija podnesena.
- Korisnik postupka- osoba za čiji je račun podnesena carinska deklaracija ili osoba na koju se prenose prava i obveze navedene osobe u svezi s odobrenim carinskim postupkom.
- Korisnik odobrenja- osoba kojoj je u skladu s carinskim propisima izdano odgovarajuće odobrenje.

[15]Ibrišimović F., Barać Z. ,Vanjskotrgovinsko poslovanje:uvoz,izvoz,reeksport,carinski postupak:porez na dodatnu vrijednost. Zagreb: TEB-Poslovno savjetovanje, 2009., str.132
[16]Ibidem, str.133
[17]Ibidem, str.134-135

- Dužnik- osoba koja je obvezna za plaćanje duga- Dužnik je deklarant.
- Zastupnik-opunomoćenik koju je osoba o čijim se pravima i obvezama rješava ovlastila na poduzimanje svih ili nekih radnji u postupku

Kada određena osoba robu nabavlja putem neizravnog opunomoćenika (koji djeluje u svoje ime ali za račun druge osobe), a ta ista osoba ima posebne obveze iz određenog carinskog postupka kao npr. oslobađanje od plaćanja carina, podaci o toj osobi upisat će se u polje 8 deklaracije, bez obzira na činjenicu što račun o kupovini robe u inozemstvu glasi na neizravnog opunomoćenika čiji se podaci upisuju u polje 14 deklaracije. Istovjetan će se postupak primijeniti kako kod redovnog uvoza(puštanje robe u slobodan promet) tako i kod postupka unutarnje proizvodnje s odgodom plaćanja carine.[18]

2.3.Izvoz

Izvoz znači prodaju robe iz određene zemlje inozemstvu, čime se pribavlja potrebna devizna sredstva za plaćanje uvoza i drugih deviznih obveza prema inozemstvu. Izvozom se ostvaruju devizna sredstva koja mogu poslužiti za uvoz deficitarnih roba ili proizvoda.[19]

Vrste izvoza:[20]

- Konačni izvoz,
- Izvoz robe radi vanjske proizvodnje
- Privremeni izvoz s obvezom vraćanja u nepromijenjenom stanju

Sudionici nekog izvoznog posla:[21]

- Izvoznik
- Domaći proizvođač
- Inozemni kupac

[18]Ibrišimović F., Barać Z. ,Vanjskotrgovinsko poslovanje:uvoz,izvoz,reeksport,carinski postupak:porez na dodatnu vrijednost. Zagreb: TEB-Poslovno savjetovanje, 2009., str. 135
[19]Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str. 6-249
[20]Ibidem, str. 250
[21]Ibidem, str. 250-251

- Krajnji korisnik robe koja se izvozi
- Inozemni agent-posrednik
- Ovlaštena banka u zemlji
- Inozemna poslovna banka
- Međunarodno otpremnik-špediter
- Inozemni korespondent-špediter
- Poduzeće za međunarodni prijevoz robe
- Osiguravajuće društvo
- Ovlašteno poduzeće za ugovornu kontrolu kvaliteti kvantitete robe
- Ostala uslužna poduzeća
- Hrvatska narodna banka
- Hrvatska gospodarska komora
- Ostali sudionici

Domaći poduzetnik koji želi prodati svoju robu u inozemstvo mora prethodno ispuniti neke osnovne preduvjete kao što su:[22]

- Da ima registriranu djelatnost proizvodnje određenih proizvoda,
- Da ima i registriranu djelatnost trgovine tim proizvodima, kao i registriranu djelatnost uvoza repromaterijala i druge robe za tu svoju proizvodnju,
- Način popunjavanja obrazaca jedinstvene carinske deklaracije(JCD) propisan je odredbama Pravilnika o uporabi obrazaca pri provedbi Carinskog zakona,
- Da za poslove izvoza i uvoza ima obučenu osobu
- Da posao carinskog zastupanja povjeri renomiranom međunarodnom otpremniku

2.3.1. Faze izvoza

Fazu izvoza možemo podijeliti u 3 faze kroz koje se prolazi:

- Pripremne radnje,

[22]Ibrišimović F., Barać Z.,Vanjskotrgovinsko poslovanje:uvoz,izvoz,reeksport,carinski postupak:porez na dodatnu vrijednost. Zagreb: TEB-Poslovno savjetovanje, 2009., str.131-132

- Ugovaranje posla i operativno izvršenje
- Zaključne radnje

Pripremne radnje izvoznog posla obuhvaćaju:[23]

- Određivanje vrste proizvoda namijenjenih izvozu
- Pronalaženje domaćih proizvođača-komitenata
- Pronalaženje potencijalnih inozemnih kupaca-uvoznika
- Dobivanje upita od inozemnih kupaca
- Izrada vlastitog terminskog plana
- Slanje upita domaćem proizvođaču
- Dobivanje čvrste ponude domaćeg komitenta
- Izvoznikovo slanje upita svom špediteru
- Dobivanje špediterove pisane informacije
- Izrada pretkalkulacije izvoznog posla
- Traženje informacija o bonitetu inozemnog kupca
- Izrada čvrste ponude inozemnom kupcu
- Naknadne korekcije komercijalno-financijskih uvjeta
- Izvoznikova definitivna čvrsta ponuda inozemnom kupcu
- Prihvat čvrste ponude od strane inozemnog kupca
- Potvrđivanje čvrste narudžbe inozemnom kupcu
- Sklapanje kupoprodajnog ugovora izvoznika s inozemnim kupcem
- Osiguranje naplate od inozemnog kupca

Operativno izvršenje izvoznog posla:[24]

- Obavijest domaćem komitentu-proizvođaču da je ugovor sklopljen, naplata osigurana
- Dostava naloga špediteru-da obavi svoj dio posla(što je napisano u dispoziciji)
- Potvrda primitka dispozicije od strane špeditera
- Obavijest proizvođača da je roba spremna za isporuku
- Obavijest špeditera da je rezervirao i ugovorio prijevozno sredstvo
- Dostava svih robnih i ostalih dokumenata špediteru radi izvoznog carinjenja
- Izvozno carinjenje robe

[23]Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str. 253-254
[24]Ibidem, str. 254-255

- Otprema robe u inozemstvo
- Kvalitativno i kvantitativno preuzimanje robe
- Obavijest inozemnog kupca izvozniku
- Uobičajeno pismo zahvalnosti izvoznika inozemnom kupcu za povjereni posao

Zaključne radnje izvoznog posla:[25]

- Dostava svih robnih, transportnih, carinskih i drugih dokumenata,
- Dopis inozemnom kupcu,
- Dostava ovjerene izvozne dokumentacije izvoznikovoj poslovnoj banci- radi naplate,
- Obavijest poslovne banke izvozniku o deviznom priljevu,
- Izrada definitivne kalkulacije izvoznog posla,
- Isplata prema računu špeditera,
- Primitak računa domaćeg komitenta,
- Izvoznikov nalog banci za isplatu,
- Izrada tzv. "Kontrolnika izvoza"
- Evidentiranje izvršenog izvoznog posla,
- Evidentiranje izvoznog posla u tzv. Nadzornu knjigu izvoza robe
- Dopis domaćem komitentu
- Računovodstveno praćenje izvršeno izvoza
- Analiza rezultata izvoznog posla i vlastite zarade
- Arhiviranje dokumentacije izvoznog posla

[25]Andrijanić I.,Poslovanje u vanjskoj trgovini. Zagreb: Mikrorad, 2012., str. 255-256

3. CARINE

Carina je porez na uvoznu robu koji predstavlja temelj gospodarskih uvjeta zemlje. Carine možemo podijeliti s obzirom na pravac kretanja, cilj uvođenja, način određivanja carinske obveze, način uvođenja te visinu opterećenja. Njima se može kontrolirati izvozom i dopuštenim uvozom zemlje. Ukoliko se želi potaknuti priljev deviza tada se koristi politika poticanja izvoda i obratno. Analizirat ćemo sustav carina prije ulaska RH u EU te poslije i prikazati koje su promjene nastupile.

3.1. Carine prije EU

Uvjeti za obavljanje trgovine s inozemstvom uređeni su Zakonom o trgovini NN. Br. 49/03-55/04, (dalje:ZOT). Prema ovom zakonu vanjskom trgovinom smatra se kupnja i prodaja robe na inozemnom tržištu, te poslovi trgovačkog posredovanja(reeksporta) na inozemnom tržištu. Djelatnost vanjske trgovine može obavljati pravna i fizička osoba koja je registrirana za obavljanje te djelatnosti.[26]

Prema Carinskom zakonu pojam "osoba" ima sljedeće značenje:[27]

- Fizička osoba-nije dužna pribavljati "Potvrda o uvrštenju u spisak carinskih obveznika", ukoliko uvoz i izvoz vrše isključivo za vlastite potrebe .To su:obrtnici i registrirana samostalna poljoprivredna gospodarstva,
- Pravna osoba-ili trgovačko društvo mora u svojoj registraciji kod Trgovačkog suda imati u sklopu trgovine na veliko upisane poslove vanjske trgovine(uvoza,izvoza,reeksporta),
- Udruga osoba-nema status pravne osobe, ali joj je prema važećim propisima dopušteno poduzimanje određenih pravnih radnji.

"Potvrda o uvrštenju u spisak carinskih obveznika" je potvrda koju tvrtka koja se želi baviti uvozom i izvozom radi daljnje prodaje, uz registraciju kod Trgovačkog suda mora kod Carinske uprave Republike Hrvatske pribaviti.[28]

[26]Ibrišimović F.,Carinski sustav Republike Hrvatske. Zagreb: Poslovni zbornik, 2006., str.17
[27]Ibidem, str.18-19
[28]Ibidem, str.17

Ova potvrda se uobičajeno naziva "carinski broj". Prilaže se u postupku uvozno-izvoznog carinjenja, carinarnici na uvid. Za dobivanje potvrde potrebno je podnijeti zahtjev Carinskoj upravi RH uz koji se prilaže:[29]

- Rješenje trgovačkog suda o registraciji tvrtke,
- Preslika rješenja Trgovačkog društva o registraciji tvrtke,
- Potvrda Državnog zavoda za statistiku o razvrstavanju djelatnosti,
- Potpisani karton kod FINA- e ili odgovarajuće banke,
- Upravnu pristojbu (državni biljeg od 50.00kn).

Dispozicija za carinski postupak je pisana isprava kojom uvoznik/izvoznik, odnosno korisnik/proizvođač robe daju ovlaštenje opunomoćeniku da ih izravno ili neizravno zastupa u carinskom postupku. Sudionici carinskog postupka su:[30].

- Deklarant- Prema odredbi čl. 4. St. 1. toč. 25. CZ-a pojam "deklarant" označava osobu koja podnosi carinsku deklaraciju u svoje ime ili osobu u čije je ime carinska deklaracija podnesena.
- Dužnik- Članak 204. stavak 3. CZ- a definira pojam dužnika na način da određuje, navod: "Dužnik je deklarant. U slučaju neizravnog zastupanja dužnik je također i osoba za čiji je račun carinska deklaracija podnesena".
- Pojam carinsko zastupanje- uređuje čl. 5. CZ-a, koji kaže da osoba o čijim se pravima i obvezama rješava može odrediti opunomoćenika za poduzimanje svih ili nekih radnji u postupku koji vodi Carinska uprava. Zastupanje može biti izravno, ako opunomoćenik djeluje u ime i za račun druge osobe, te neizravno, ako opunomoćenik djeluje u svoje ime, a za račun druge osobe.

3.1.1. Utvrđivanje carinske osnovice

Vrijednost robe koja predstavlja carinsku osnovicu čini osnovicu za obračun uvoznog carinskog duga. Postupak utvrđivanja carinske osnove uređen je člankom 29. -48. CZ-a, čl. 66. -92. Uredbe te Pravilnikom. Carinska osnovica je transakcijska vrijednost, a to je

[29]Ibrišimović F., Carinski sustav Republike Hrvatske. Zagreb: Poslovni zbornik, 2006., str.17
[30]Ibidem, str.20-21

ugovorena stvarna plaćena ili plativa cijena za robu koja se prodaje u Hrvatsku. Ova transakcijska vrijednost treba biti usklađena prema odredbama članka 38. CZ-a, a to konkretno znači da na cijenu koja je stvarno plaćena ili koju treba platiti treba dodati stavke koje snosi kupac,a nisu uključene u stvarno plaćena cijenu ili cijenu koju treba platiti za uvezenu robu.[31]

Dodatne stavke koje se uračunavaju u carinsku osnovicu:[32]

- Provizija posrednika-ona predstavlja iznos koji se plaća posredniku za poslove posredovanja. Posrednika može plaćati prodavatelj ili posrednika mogu plaćati kupci. Kupovna provizija ne ulazi u carinsku osnovicu.
- Troškovi ambalaže-u većini slučajeva prodavatelj i kupac znaju kakva je ambalaža potrebna za siguran prijevoz robe. Prodavatelj distribuira robu u mjeri i ili prema uvjetima prijevoza koji su mi saopćeni prije zaključenja kupoprodajnog ugovora
- Troškovi pakiranja-ovdje važi sve kao i kod troškova ambalaže s razlikom da ovaj trošak predstavlja isključivo trošak rada i stručnih osoba koji će na adekvatan način dati rješenje za pakiranje robe
- Troškovi prijevoza-pojedini uvjeti prijevoza kao što su npr. EX WORK(franko tvornica prodavatelja) ili npr. FCA(franko prijevoznik… naznačeno mjesto) određuje da kupac mora snositi i troškove prijevoza od mjesta ukrcaja do kupca.
- Troškovi utovara, istovara i rukovanja- nastali u inozemstvu mogu se pojaviti kod pojedinih pariteta isporuke (EX WORK), koji određuju da je prodavatelj ispunio svoju obvezu isporuke kada je robu stavio kupcu na raspolaganje. Trošak utovara i rukovanja se mogu pojaviti kada se roba prevozi tzv. zbirni promet
- Troškovi osiguranja-pod time se podrazumijeva osiguranje robe uslijed moguće šteta u procesu distribucije(lom,požar)
- Tantijeme i licencijski troškovi-plaćanje za tantijeme i licencijske troškove su prava na uporabu, proizvodnju ili prodaju određenih proizvoda koji u sebi sadrži neki oblik intelektualnog vlasništva
- Dio iznosa ostvaren daljnjom prodajom, ustupanjem ili uporabom uvezene robe-Prodavatelj može od kupca zahtijevati da mu ovaj za svaku prodanu jedinicu robe koju

[31]Ibrišimović F., Carinski sustav Republike Hrvatske. Zagreb: Poslovni zbornik, 2006., str.26
[32]Ibidem, str.27-29

uje uvezao u Hrvatsku- i dalje je prodaje- plaća dio iznosa kao uvjet da mu uopće dozvoli uvoz te robe u Hrvatsku.

Odbitne stavke koje se ne uračunavaju u carinsku osnovicu:[33]

- Odbitne stavke prema čl- 39. Carinskog zakona- ne uključuju troškove prijevoza robe nakon njezina ulaska carinsko područje RH također ne uključuje troškove gradnje, dopune, ugradbe, održavanja ili tehničke pomoći nakon uvoza industrijskih postrojenja.
- Odbitne stavke prema čl- 40. Carinskog zakona- ne uključuju sva uobičajena sniženja cijena i gotovinski popust ako su ogovoreni prije obavljenog posla i ostvareni u ugovorenom roku.
- Ostala sniženja carinske osnovice- Vrijedi za robu koja se uvozi bez prodaje jer za takve pošiljke darovatelj prikazuje manju vrijednost robe nego je ona stvarna.

3.1.2. Pravila u načinu obračuna carina

Za uvoz robe podrijetlom iz zemalja članica Svjetske trgovinske organizacije, prema Zakonu o Carinskoj tarifi naplaćuje se carina. Roba koja je podrijetlom iz zemalja s kojima je RH sklopila ugovore o povlaštenom trgovinskom režimu naplaćuje se carina utvrđena tim ugovorima(EFTA, CEFTA, EU, Albanija, BiH i dr.).Na uvoz robe podrijetlom iz zemalja koje nisu spomenute naplatit će se carina koja je za 50% viša od carine određene ovim Zakonom a za robu za koja je utvrđena carinska stopa carina od 30%.[34]

Vlada RH može tijekom godine mijenjati visinu carina u okviru razina carina preuzetih međunarodnim obvezama. Vlada može odrediti niže carine za:

- Uvoz opreme, uređaja, aparata, vozila u čijoj proizvodnji se koriste oprema i dijelovi proizvedeni u RH,

[33]Ibrišimović F.. Carinski sustav Republike Hrvatske. Zagreb: Poslovni zbornik, 2006., str.30-31

[34]Ibidem., str.41

- Uvoz robe podrijetlom iz najnerazvijenih zemalja sukladno kriterijima Konferencije UN za trgovinu i razvoj,
- Uvoz strojeva, uređaja i opreme za razminiranje .

3.2. Carine nakon ulaska u EU

3.2.1.Carinska unija

Jedna od temeljnih karika u funkcioniranju EU je politika utemeljena na Carinskoj uniji. Carinska unija podrazumijeva jedinstven prostor gdje se roba bez ikakvih unutarnjih prepreka slobodno kreće a rova što ulazi na to područje podliježe jedinstvenim pravilima kontrole i naplate propisanih carina, utemeljenih na zajedničkoj carinskoj tarifi. 1. srpnja 1968. God službeno je uspostavljena Carinska unija kao jedinstveno carinsko područje, nastalo spajanjem više carinskih područja, pri čemu su države članice izgubile pravo samostalnog vođenja carinske politike. Uniji uređuju članci 23.-27. i članak 135 Ugovora o osnivanju Europskih zajednica. U području carina, ugovorom je predviđeno poduzimanje mjera od strane Vijeća za jačanje carinske suradnje između država članica i između država članica i Komisije. Uklanjanje prepreka u kretanju robe carinska unija je imala ključnu ulogu u stvaranju unutarnjeg tržišta.[35]

3.2.2.Prilagodba hrvatskog carinskog sustava europskom carinskom sustava

Prilagodba hrvatskog carinskog sustava europskom carinskom sustava započela je 1999. god, donošenjem temeljnih carinskih propisa-Carinskog zakona, Uredbe za provedbu Carinskog zakona i Pravilnika o uporabi obrazaca pri provedbi Carinskog zakona. Nakon brojnih polemika Zakon o izmjenama i dopunama Carinskog zakona usvojen je na sjednici Hrvatskog sabora 9.svibnja 2008.god, te se primjenjuje od 1.srpnja 2008.god.

[35]Šeničnjak S., Carinske procedure i usklađivanje s europskim carinskim sustavom, Zagreb:Poslovni zbornik, 2008., str.15-16

Izmjene i dopune Carinskog zakona:[36]

- **Nepovlašteno podrijetlo**-daje se mogućnost odnosno ovlast, da se u dvojbenim slučajevima utvrđivanja nepovlaštenog podrijetla mogu tražiti dodatni dokazi koji će na nedvojben način potvrditi da deklarirano podrijetlo udovoljava propisima
- **Provozni postupak**-u cijelosti je izmijenjen čl. 106 Carinskog zakona na način da je dana mogućnost sniženja jamstvene svote odnosno oslobođenja od obveze polaganja jamstva glavnim obveznicima.
- **Knjiženje i rokovi knjiženja duga**-ako stavljanje robe u pojedini carinski postupak za sobom povlači nastanak carinskog duga, iznos carinskog duga mora se u propisanim rokovima obračunati i unijeti u računovodstvene evidencije. Rok knjiženja duga može se produžiti sa važećeg maksimalnog roka od 8 dana na 14 dana.
- **Rokovi za plaćanje duga**-dužnici moraju platiti u roku od 30 dana od dana priopćavanja duga dužniku, a u slučaju jednostrukog knjiženja 30 dana od dana isteka razdoblja odobrenog za jednostruko knjiženje
- **Pogodnosti plaćanja**-propisan je opći rok za plaćanje carinskog duga koji može iznositi najdulje 10 dana te je propisana mogućnost odgode plaćanja dugovanog iznosa.

Najznačajnije izmjene Uredbe za provedbu Carinskog zakona proveden su u sljedećim područjima:[37]

- **Nepovlašteno podrijetlo**-uvode se prilozi 3A, 3B, 3C, koji sadrže uvodne napomene i propisuju veliko listu obrada ili prerada što ih je potrebno obaviti na materijalima bez podrijetla.
- **Carinska vrijednost**-u članku 91. Uredbe mijenja se vrijednost pošiljaka za koje nije potrebno prilaganje Deklaracije o carinskoj vrijednosti, sa dosadašnje vrijednost od 5000 EUR-a na 10000 EUR-a.
- **Posebna uporaba robe**-predmetom izmjena odnosno dopuna su odredbe što se odnose na retroaktivno izdavanje odobrenja za posebnu uporabu i pravila završetka postupka, konkretnije prestanka carinskog nadzora.

[36]Šeničnjak S., Carinske procedure i usklađivanje s europskim carinskim sustavom, Zagreb:Poslovni zbornik, 2008., str.26
[37]Ibidem, str.28

- **Postupak unutarnje proizvodnje**-izmijenjena su pravila u vezi sa zadovoljavanjem gospodarskih uvjeta.
- **Proizvodi postupak**-izmjene koje se odnose na odredbe koje uređuju jamstveni sustav u nacionalnom provoznom postupku.
- **Rokovi i pogodnosti plaćanja carinskog duga**-kod pojedinačnih dugova rok plaćanja je 10 dana odnosno kod zbirnog knjiženja 30 dana, a ako je odobrena odgoda plaćanja onda 30 dana.

4. UTJECAJ PROMJENE CARINA NA UVOZ I IZVOZ NAKON ULASKA RH U EU

EU je na prvom mjestu što se tiče vanjske trgovine ne globalnoj razini. To je postigla sa jednom zajedničkom strategijom a ne sa 28 odvojenih strategija. Zahvaljujući razvijenosti suvremenog transporta i komunikacije sada je lakše i manjim poduzećima proizvest, prodati i kupiti robu širom svijeta.[38]

EU je najotvorenije tržište na svijetu za zemlje u razvoju. Sastoji se od gotovo 500 milijuna kupaca kvalitetnih roba.

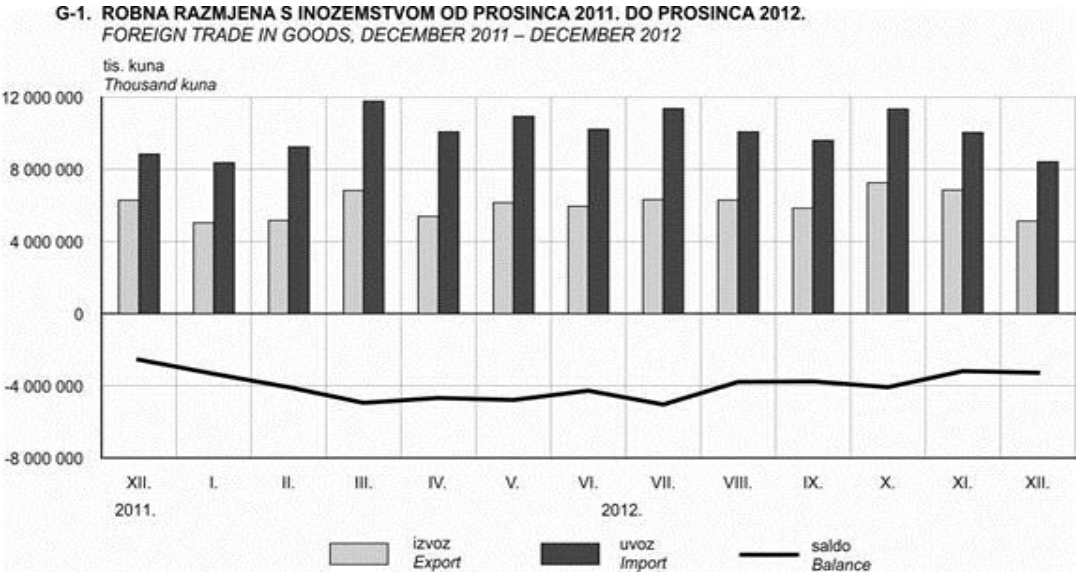
28 članica EU zajedno čine 16% svjetskog uvoza i izvoza:

Tablica 1.- Trgovina robama i komercijalnim uslugama 2013, u milijardama eura

1Country or region	Imports	Exports
EU	2188	2415
United States	2079	1688
China	1716	1817
Japan	750	648
South Korea	468	506

[38] European commission (2014): EU position in world trade [Internet], raspoloživo na: http://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/ [15.09.2017.]

4.1.Uvoz i izvoz u RH prije ulaska u EU

Slika 1.-Robna razmjena s inozemstvom od prosinca 2011. do prosinca 2012.

Ukupan izvoz Republike Hrvatske u razdoblju od siječnja do prosinca 2012., prema privremenim podacima, iznosio je 72,2 milijarde kuna. Istodobno je uvoz iznosio 121,5 milijardi kuna. Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 49,3milijarde kuna.

Izvoz je u razdoblju od siječnja do prosinca 2012. iznosio 9,6 milijardi eura, a uvoz je iznosio 16,2 milijarde eura. Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 6,6 milijardi eura.

Izvoz je u razdoblju od siječnja do prosinca 2012. iznosio 12,3 milijarde američkih dolara, a uvoz je iznosio 20,8 milijardi američkih dolara. Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 8,4 milijarde američkih dolara.

Pokrivenost uvoza izvozom bila je 59,4%.

mil. EUR	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
CEFTA	735	868	1.006	1.046	1.252	1.418	1.573	2.005	2.254	1.602	1.666	1.838	2.016
% godišnja promjena	21,0	18,0	15,9	3,9	19,7	13,3	11,0	27,5	12,4	-28,9	4,0	10,4	9,7
% ukupnog izvoza	15,3	16,6	19,4	19,1	19,4	20,1	19,1	22,3	23,5	21,3	18,7	19,2	21,0
EU 27	3.348	3.538	3.427	3.733	4.249	4.475	5.307	5.429	5.842	4.561	5.439	5.735	5.604
% godišnja promjena	23,7	5,7	-3,1	8,9	13,8	5,3	18,6	2,3	7,6	-21,9	19,3	5,5	-2,3
% ukupnog izvoza	69,4	67,8	66,1	68,3	65,8	63,3	64,3	60,3	60,9	60,6	61,1	59,9	58,3
Ostale zemlje	738	809	755	685	953	1.177	1.371	1.570	1.490	1.367	1.801	2.009	1.991
% godišnja promjena	0,7	9,5	-6,6	-9,2	39,1	23,5	16,5	14,5	-5,1	-8,2	31,7	11,5	-0,9
% ukupnog izvoza	15,3	15,5	14,6	12,5	14,8	16,7	16,6	17,4	15,5	18,2	20,2	21,0	20,7
UKUPNO	4.822	5.214	5.188	5.464	6.454	7.069	8.252	9.004	9.585	7.529	8.905	9.582	9.611
% godišnja promjena	19,1	8,1	-0,5	5,3	18,1	9,5	16,7	9,1	6,5	-21,4	18,3	7,6	0,3

Slika 2.-Izvoz Republike Hrvatske prema skupinama zemalja

Od 2,0 mlrd. EUR koliko je Hrvatska u 2012. izvezla u CEFTA-u, 27,4% odnosilo se na poljoprivredno-prehrambene proizvode (pića, cigarete, meso i mesne prerađevine, mlijeko i mliječne proizvode, žitarice i slastice). Visoko su zastupljeni i naftni derivati te razne sirovine (drvo, željezo i čelik, aluminij), dok su kapitalni proizvodi manje prisutni. Kada se tržište CEFTA-e stavi u kontekst ukupnog izvoznog sektora Hrvatske, njegov značaj je posebno naglašen upravo u poljoprivredno-prehrambenom sektoru koji na ta tržišta plasira gotovo polovinu svojih izvoznih proizvoda.

Među većim izvoznicima poljoprivredno-prehrambenog sektora, CEFTA je iznimno značajna za proizvođače mlijeka i mliječnih proizvoda koji na spomenuta tržišta plasiraju 87% svog izvoza, duhansku industriju (59%), proizvođače pića (63% izvoza odlazi na tržište CEFTA-e) te mesnu industriju (59%).[39]

[39]Čudina A., Utjecaj pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji na trgovinske i gospodarske odnose sa zemljama CEFTA-e, 2017., [Internet], raspoloživo na: http://hrcak.srce.hr/106710 [25.08.2017.]

4.2. Propisi koji su se počeli primjenjivati ulaskom RH u EU

Od dana ulaska primjenjuje se Zajednička carinska tarifa EU.

4.2.1. Stope carina pri uvozu iz trećih zemalja[40]

Pri uvozu robe nepreferencijalnog podrijetla iz trećih zemalja primjenjivat će se važeće stope carine prema Zajedničkoj carinskoj tarifi, uključujući:

- konvencionalne stope carine utvrđene Kombiniranom nomenklaturom
- autonomne stope carine utvrđene Kombiniranom nomenklaturom, ako postoje, koje predstavljaju autonomno (jednostrano) snižene stope carine u odnosu na stope po obvezujućem rasporedu,
- carinske kvote primjenjive pri uvozu robe iz zemalja članica Svjetske trgovinske organizacije, također utvrđene u pregovorima između EU i WTO

4.2.2. Preferencijalne mjere

Ulaskom u EU značajno se povećala mogućnosti preferencijalnog uvoza, obzirom su se počeli primjenjivati svi sporazumi o slobodnoj trgovini i drugi preferencijalni aranžmana koje je zaključila EU ili ih EU primjenjuje jednostrano. Preferencijalne stope carine i preferencijalne carinske kvote rezultat su, prije svega, obveza koje je EU preuzela u okviru sporazuma o slobodnoj trgovini ili drugih aranžmana s trećim zemljama ili skupinama zemalja, na primjer: sa zemljama europskog ekonomskog prostora (EEA) (Norveška, Island, Lihtenštajn), zemljama EFTE (Norveška, Island, Švicarska, Lihtenštajn), zemljama u procesu pridruživanja (Makedonija, Albanija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Srbija), zemljama Sredozemlja (Turska, Tunis, Maroko, Alžir, Jordan, Egipat, Izrael, Libanon, Sirija, Palestina), afričkim, karipskim i pacifičkim zemljama (ACP zemlje) (35 zemalja), Južnom Afrikom, Čileom, Meksikom, Južnom Korejom, Farskim otocima, Andorom i Turskom u dijelu proizvoda koji

[40] Hrvatski izvoznici (2013): Zajednička carinska tarifa EU [Internet], raspoloživo na : http://www.hrvatski-izvoznici.hr/vijesti/ybu2gdgujd6ap4cp , [25.08.2017.]

nisu obuhvaćeni carinskom unijom. Nadalje, u Europskoj uniji postoji i veliki broj preferencijalnih mjera koje se promjenjuju jednostrano prema trećim zemljama, na primjer, prema OCT zemljama (prekomorske zemlje i područja). Dodatnu pogodnost predstavlja i primjena općeg sustava preferencijala (GSP), koji Europska unija primjenjuje jednostrano prema zemljama u razvoju (obuhvaćeno 178 zemalja), a koji u odnosu na konvencionalne stope carine prema obvezujućem WTO rasporedu omogućuje povoljniji tarifni tretman za robu podrijetlom iz zemalja u razvoju.

4.2.3. Mjere u okviru carinske unije

Europska unija ima zaključene ugovore o carinskoj uniji s Turskom, Andorom i San Marinom u odnosu na industrijske proizvode, što također omogućuje bescarinski uvoz robe koja je u tim zemljama bila puštena u slobodni promet. Za potrebe korištenja ove mogućnosti, robu koja dolazi iz Turske mora pratiti dokument A.TR kojim se dokazuje da je predmetna roba bila puštena u slobodni promet u Turskoj. Međutim, ova povlastica ne isključuje primjenu mjera trgovinske politike, kao što su npr. antidampinške carine.

4.2.4. Izuzeća od plaćanja carine i tarifne suspenzije

Osim izuzeća od plaćanja carine za određene skupine roba vezano uz namjenu, kao na primjer, za određene vrste plovila i platformi, roba za uporabu u civilnom zrakoplovstvu, farmaceutski proizvodi i određena roba vezano uz njenu prirodu koje većim dijelom postoje i u carinskoj tarifi RH, Europska unija ima dobro razrađen mehanizam mjera koje se primjenjuju u svrhu poticanja i povećanja konkurentnosti domaće proizvodnje. Radi se o tarifnim suspenzije i autonomnim carinskim kvotama, koje se u oba ova slučaja donose jednostrano od strane Europske unije. To je dobro razrađen mehanizam koji omogućuje europskim proizvođačima pokretanje postupka za snižavanje stopa carine radi povoljnije nabave sirovina potrebnih proizvodnji, a u cilju konkurentnije cijene gotovog proizvoda. U slučaju da potrebne sirovine uopće nema na EU tržištu, Vijeće uredbom donosi tarifnu suspenziju koja može biti potpuna (stopa carine se ukida) ili djelomična (stopa carine se snižava). Tako donesena suspenzija je primjenjiva na neograničenu količinu proizvoda i na sva podrijetla. Za razliku od toga, u slučaju kada je sirovina dostupna na EU tržištu, ali u nedovoljnoj količini, donosi se autonomna carinska kvota, što znači da se samo unaprijed određenu količinu proizvoda može uvesti uz sniženu ili nultu stopu carine.

4.2.5. Mjere zajedničke trgovinske politike

Europska unija primjenjuje brojne mjere trgovinske politike, a čija je svrha zaštite tržišta i domaćih proizvođača od dampinškog ili prekomjernog uvoza robe iz trećih zemalja. Najznačajnije mjere zajedničke trgovinske politike u trgovini s trećim zemljama su antidampinške i kompenzacijske carine. Antidampinške i kompenzacijske mjere su u EU izuzetno brojne, 31.10.2012 su na snazi bile 108 antidampinških i 10 kompenzacijskih mjera, te 6 privremenih antidampinških mjera. Donose se u cilju zaštite EU tržišta i domaćih proizvođača od dampinškog ili subvencioniranog uvoza robe iz trećih zemalja. Antidampinška i kompenzacijska carina se primjenjuje kao dodatno davanje uz redovnu carinu, čak i u slučaju primjene preferencijalnih mjera. Postupak i način za utvrđivanje postojanja dampinškog odnosno subvencioniranog uvoza, štete koja može biti nanesena domaćoj proizvodnji takvim uvozom, te sam postupak i način uvođenja antidampinške odnosno kompenzacijske carine propisan je sukladno pravilima GATT-a. Antidampinške i kompenzacijske carine su često vrlo visoke, zbog čega je za gospodarske subjekte od izuzetne važnosti dobra i pravovremena informiranost. Osim antidampinških i kompenzacijskih carina, trenutno su u Europskoj uniji aktualne i dodatne carine koje se primjenjuju pri uvozu nekih proizvoda iz Sjedinjenih Američkih Država. One su uvedene kao protumjera SAD-u zbog nepoštivanja obveza u okviru GATT-a u odnosu na uvoz robe podrijetlom iz EU.

4.2.6. Mjere zajedničke agrarne politike

Tarifne mjere iz područja zajedničke agrarne politike usmjerene su prema osiguravanju kontinuirane opskrbe zajedničkog tržišta dovoljnom količinom robe po pristupačnim cijenama, prema carinskoj zaštiti od uvoza jeftinije i manje kvalitetne robe, prema osiguravanju dovoljne količine kvalitetne sirovine za EU prerađivačku industriju, prema omogućavanju izvoza viška poljoprivrednih proizvoda uz konkurentne cijene itd. Uz to, većina je ovih mjera izuzetno komplicirana za razumijevanje i provedbu, a posebno za obračun. Najznačajnije mjere zajedničke agrarne politike u trgovini s trećim zemljama su:

- specifične stope carine (po jedinici mjere) ovisne o sastavu proizvoda, tzv. „agrarna komponenta“
- sustav ulaznih cijena (engl. entryprice) u sektoru voća i povrća, prerađenog voća i povrća te vina, uključujući primjenu standardne uvozne vrijednosti
- jedinična cijena (engl. unitprice), koju se primjenjuje na neko voće ili povrće, kada se carinsku vrijednost ne može utvrditi temeljem transakcijske vrijednosti (komisiona roba)
- dodatne carine u sektoru šećera te pilećeg mesa i jaja, koje se obračunava kao dodatno davanje uz redovnu carinu
- izvozne subvencije za neke osnovne i prerađene poljoprivredne proizvode
- snižene stope carine za neke žitarice i rižu
- tarifne suspenzije za neke vrste i kategorije ribe, djelomične ili potpune, namijenjene opskrbi EU prerađivačke industrije potrebnim sirovinama

4.2.7.Netarifne mjere

Osim prethodno nabrojanih najvažnijih tarifnih mjera, danom ulaska se počeo primjenjivati i cijeli niz netarifnih mjera kojima se propisuju zabrane ili ograničenja u trgovini s trećim zemljama. Neke od tih mjera se primjenjivale su se temeljem nacionalnog zakonodavstva, a sada se primjenjuju propisi EU, dok su neke potpuno nove, na primjer:

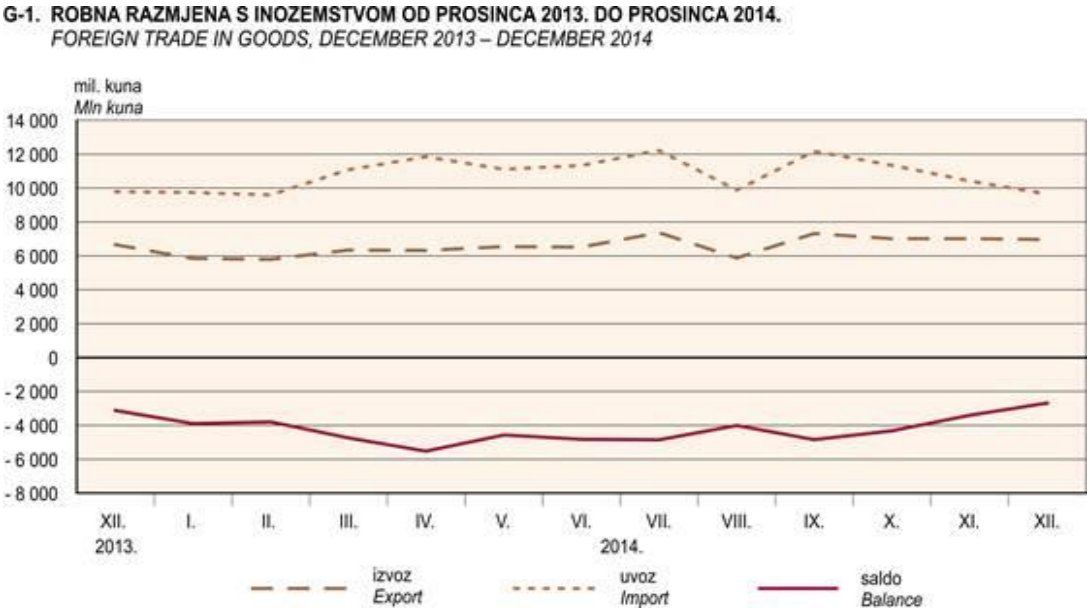
- uvozne i izvozne dozvole u poljoprivredi, koje su značajno opsežnije nego postojeće,
- specifični uvjeti za uvoz određenih prehrambenih proizvoda (hmelj, češnjak, konoplja …),
- uvozne dozvole u tekstilnom sektoru,
- količinska ograničenja i uvozne dozvole u sektoru čelika,
- cijeli niz zabrana u trgovini s nekim zemljama (Sjeverna Koreja, Iran …),
- cijeli niz ograničenja u trgovini s trećim zemljama.

TARIC

S danom pristupanja u povijest odlazi i tiskano izdanje carinske tarife. Obzirom na svakodnevne promjene u Zajedničkoj carinskoj tarifi istim nije moguće upravljati u

papirnatom obliku. Nju je zamijenio TARIC (akronim od francuskog naziva za „integriranu tarifu Zajednice“ - TarifIntegréCommunautaire). TARIC predstavlja integriranu tarifu Zajednice, koja u isto vrijeme pokriva zahtjeve zajedničke carinske tarife, vanjsko-trgovinske statistike, trgovinske, poljoprivredne i drugih politika koje se primjenjuju u trgovini s trećim zemljama. Iz toga proizlazi da TARIC predstavlja skup svih mjera Zajednice (tarifnih i netarifnih) koji se primjenjuju u trgovini s trećim zemljama, sadržanih u brojnim pojedinačnim propisima Europske unije. Slijedom toga, TARIC predstavlja informatičku verziju Zajedničke carinske tarife (elektroničku bazu podataka) koja sadrži sve dnevno aktualne EU mjere koje treba primijeniti u trgovini s trećim zemljama, odnosno svojevrsni mozak carinskog informacijskog sustava i alat bez čije bi uporabe bilo gotovo nemoguće ocariniti robu. U tu je svrhu, za potrebe Carinske uprave razvijena TARIC aplikacija, koja se počela primjenjivati nakon uključivanja Republike Hrvatske u zajedničku komunikacijsku mrežu te je dostupna na web stranici Carinske uprave.

4.3.Uvoz i izvoz u RH nakon ulaska u EU

Slika 3.-Robna razmjena s inozemstvom od prosinca 2013. do prosinca 2014.

Ukupan izvoz Republike Hrvatske u razdoblju od siječnja do veljače 2014., prema privremenim podacima, iznosio je 11,2 milijarde kuna. Istodobno je uvoz iznosio 18,5 milijardi kuna. Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 7,3 milijarde kuna.

Izvoz je u u razdoblju od siječnja do veljače 2014. iznosio 1,5 milijardi eura, a uvoz je iznosio 2,4 milijarde eura. Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 951,7 milijuna eura.

Izvoz je u u razdoblju od siječnja do veljače 2014. iznosio 2,0 milijarde američkih dolara, a uvoz je iznosio 3,3 milijarde američkih dolara. Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 1,3 milijarde američkih dolara.

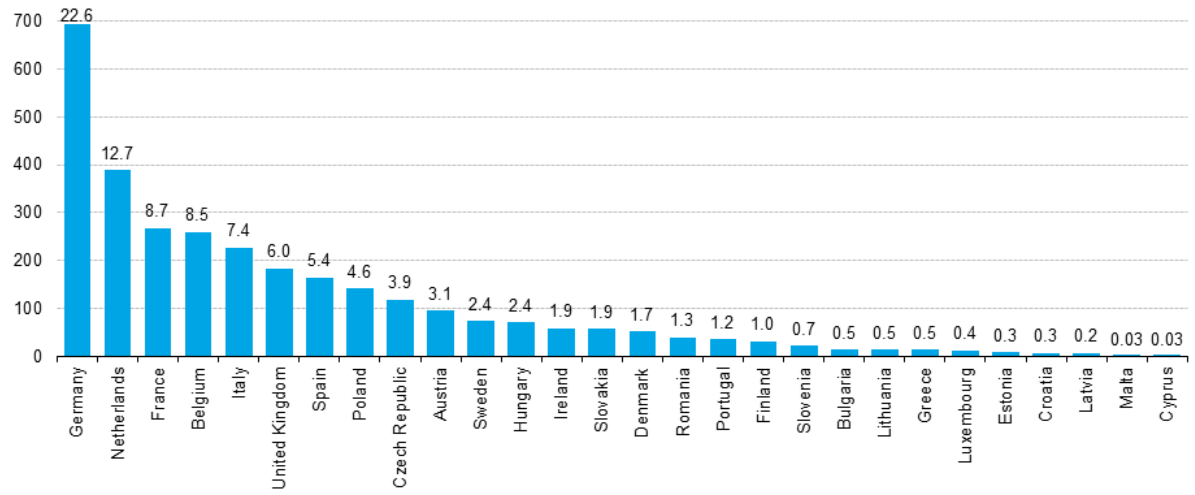
Pokrivenost uvoza izvozom bila je 60,7%.[41]

U zemlje CEFTA-e (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Makedonija, Moldavija i Srbija) hrvatski izvoz je 2014. godine rastao za 11,2%, na 2 milijarde eura, dok je uvoz iz tih zemalja smanjen za 8%, na 900,9 milijuna eura. Od susjednih zemalja najviše je, za 33,6%, porastao izvoz u Srbiju, na 509,3 milijuna eura, dok je izvoz u Crnu Goru ojačao

[41]Državni zavod za statistiku RH (2014): Robna razmjena RH s inozemstvom za razdoblje od siječnja do veljače 2014. [Internet], raspoloživo na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/04-02-01_02_2014.htm [25.08.2017]

20,5%, na 128 milijarde eura. U BiH, s kojom Hrvatska ima najveću robnu razmjenu od zemalja CEFTA-e, ostvaren je vrijednosno najveći izvoz, od 1,22 milijarde eura (rast od 4,3%), kao i uvoz, od 460,3 milijuna eura (pad za čak 21%).

Udio izvoza u ukupnom izvozu RH je ispod prosjeka. Sa mjerama poticanja izvoza EU prema RH izvoz RH je na dnu ljestvice članica Unije.

Labels show share of EU-28 exports.

Slika 4.-Udio izvoza od EU-28

ZAKLJUČAK

Vanjska trgovina je veoma važna za poslovanje svake države. Ne postoji ni jedna država koja nema potrebu za trgovanjem prvenstveno zato što priroda ne dozvoljava uspjeh različitih resursa na pojedinim mjestima. Vanjska trgovina je proces koji se treba ispuniti da bi se zadovoljile krajnje potrebe građana.

S obzirom na trenutno stanje RH očekuje se da će se koristit politikom povećanja izvoza i smanjenja uvoza. Jedan od važnijih segmenata te politike su carine koje direktno utječu na povećanje ili smanjenje uvoza.

Vanjskotrgovinski deficit se smanjio ulaskom RH u EU, zbog otvaranja granica i lakšeg trgovanja među državama EU. Iako je RH prije pristupanja EU morala napustiti sporazum CEFTA njen izvoz prema zemljama članica CEFTA-e je ostao nepromijenjen.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Andrijanić, Ivo. Poslovanje u vanjskoj trgovini .Zagreb : Mikrorad, 2012., str.3-271.
2. Ibrišimović, F., Carinski sustav Republike Hrvatske. Zagreb : Poslovni zbornik, 2006, str. 17-42.
3. Ibrišimović, F., Vanjskotrgovinsko poslovanje : uvoz, izvoz, reeksport, carinski postupak : porez na dodanu vrijednost : [77 pitanja i odgovora] / Franjo Ibrišimović, Zdravka Barac. Zagreb : TEB - Poslovno savjetovanje, 2009., str. 11-135.
4. Šeničnjak, S., Carinske procedure i usklađivanje s europskim carinskim sustavom / Sanja Šeničnjak, Boris Šoštarić, BosiljkoZlopašaZagreb : Poslovni zbornik, 2008., str.15-28.

Izvori s interneta:

1. Čudina A. (2017): Utjecaj pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji na trgovinske i gospodarske odnose sa zemljama CEFTA-e [Internet], raspoloživo na: http://hrcak.srce.hr/106710 [25.08.2017.]
2. Državni zavod za statistiku RH (2014): Robna razmjena RH s inozemstvom za razdoblje od siječnja do veljače 2014. [Internet], raspoloživo na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/04-02-01_02_2014.htm [25.08.2017]
3. European commission (2014): EU position in world trade [Internet], raspoloživo na: http://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/ [15.09.2017.]
4. Hrvatski izvoznici (2013): Zajednička carinska tarifa EU [Internet], raspoloživo na: http://www.hrvatski-izvoznici.hr/vijesti/ybu2gdgujd6ap4cp , [25.08.2017.]

POPIS SLIKA

Slika 1.-robna razmjena s inozemstvom od prosinca 2011. do prosinca 2012. 23
Slika 2.-izvoz Republike Hrvatske prema skupinama zemalja 24
Slika 3.-Robna razmjena s inozemstvom od prosinca 2013. do prosinca 2014. 30
Slika 4.-Udio izvoza od EU-28 31

POPIS TABLICA

Tablica 1.-izvoz Republike Hrvatske prema skupinama zemalja**Error! Bookmark not defined.**

SAŽETAK

Zbog velikoj utjecaja elemenata vanjskotrgovinske politike u ostvarivanju pozitivnih/negativnih rezultata pokušava se prikazati važnost vanjskotrgovinske razmjene i kako neke manje ili veće promjene utječu na ukupne rezultate.

Jedni od glavnih pokazatelja uspješnosti poslovanja države su uvoz i izvoz,odnosno neto izvoz. Neto izvoz prikazuje izvoz korigiran za iznos uvoza. Većinom se pretpostavlja da je država uspješnija ako ima veću stopu izvoza od uvoza.

Ulaskom RH u EU došlo je do promjena u uvjeta uvoza i izvoza.

Ključni pojmovi: vanjskotrgovinska razmjena, uvoz, izvoz.

SUMMARY

Due to the great influence of foreign trade policy elements on achieving positive / negative results, the importance of foreign trade is being demonstrated and how some smaller or larger changes affect overall results.

One of the key indicators of the country's business performance is import and export, or netto export. The netto export shows the export corrected by the amount of import. It is assumed that the state is more successful if it has a higher export-import rate.

With the accession of the Republic of Croatia to the EU, there have been changes in the conditions of import and export.

Key terms: foreign trade, import, export.